

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXII/151/2015
Rady Miejskiej Ząbkowic Śląskich
z dnia 30 grudnia 2015 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY
ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE NA LATA 2016 – 2020**

Spis treści

I. WPROWADZENIE	5
II. PRZEMOC W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE	6
2.1. Pojęcie przemocy w rodzinie	6
2.2. Rodzaje przemocy w rodzinie i formy zachowań agresywnych.....	7
2.3. Skutki przemocy w rodzinie	7
2.3.1. Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe	7
2.3.2. Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci	8
2.3.3. Społeczne konsekwencje przemocy w rodzinie	9
III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE	9
3.1. Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Ząbkowice Śląskie	9
3.1.1 Realizacja procedury „NIEBIESKIEJ KARTY” na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Ząbkowice Śląskie.....	9
IV. CELE PROGRAMU, OBSZARY, DZIAŁANIA, WSKAŹNIKI, INSTYTUCJE I PODMIOTY REALIZUJĄCE	12
4.1.Cel główny programu.....	12
4.2.Cele szczegółowe programu	12
4.3. OBSZAR: Działania w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie	12
4.3.1. Cel główny	12
4.3.2. Cele szczegółowe	12
4.3.3. Działania	13
4.3.4. Wskaźniki	13
4.3.5. Instytucje/ podmioty realizujące działania	14
4.4. OBSZAR: Działania na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.....	14
4.4.1. Cel główny	14
4.4.2. Cele szczegółowe	14
4.4.3. Działania	15
4.4.4. Wskaźniki	15
4.4.5. Instytucje/ podmioty realizujące działania	15
4.5. OBSZAR: Podniesienie kompetencji służb.....	16
4.5.1. Cel główny	16
4.5.2. Cele szczegółowe	16
4.5.3. Działania	16
4.5.4. Wskaźniki	17
4.5.5. Instytucje/ podmioty realizujące działania	17
V. ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU.....	17
VI. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM. MONITOROWANIE I EWALUACJA.....	18
6.1. Sposób realizacji programu	18

6.2. Zarządzanie programem	18
6.3. Monitorowanie i ewaluacja	19
6.3.1. Monitorowanie	19
6.3.2. Ewaluacja	19

**PRZEMOC W RODZINIE TO ZAMIERZONE I WYKORZYSTUJĄCE
PRZEWAGĘ SIŁ DZIAŁANIE PRZECIW CZŁONKOWI RODZINY,
NARUSZAJĄCE PRAWA I DOBRA OSOBISTE,
POWODUJĄCE CIERPIENIE I SZKODY**

I. Wprowadzenie

Podstawą opracowania „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016-2020” jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.)

Głównym celem Programu jest ograniczenie na terenie Gminy Ząbkowice Śląskie rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w rodzinie.

Program wskazuje główne kierunki działania Gminy Ząbkowice Śląskie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Realizacja Programu będzie się odbywała w oparciu o 3 obszary problemowe, tj.:

- 1) działania w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 2) działania na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 3) podniesienie kompetencji służb.

Opracowany dokument skorelowany jest z kluczowymi programami ogólnopolskimi i wojewódzkimi związanymi z problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Działania Programu mają charakter wielokierunkowy, dotyczą w szczególności profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy osobom dotkniętym przemocą.

Do opracowania i realizacji Programu zostali zaproszeni specjaliści i praktycy reprezentujący instytucje i organizacje pozarządowe zajmujące się na terenie gminy Ząbkowice Śląskie problematyką przemocy w rodzinie – członkowie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego. Profesjonalna wiedza współpracującej kadry specjalistów jest gwarancją, iż zaplanowane do realizacji zadania zwiększą skuteczność podejmowanych działań, co przełoży się na ograniczenie rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w naszej gminie.

II. Przemoc w rodzinie – podstawy teoretyczne

2.1. Pojęcie przemocy w rodzinie

Powszechnie przemoc traktowana jest jako akt godzący w osobistą wolność jednostki przyczyniający się do jej fizycznej, a także psychicznej szkody, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji i zmuszanie jej do zachowań niezgodnych z własną wolą. Przemoc upokarza, wywołuje cierpienie, rodząc tym samym nienawiść i pragnienie odwetu.

Przemoc pojmowana jest także jako wywieranie wpływu na innych ludzi, w wyniku którego ich aktualny poziom rozwoju somatycznego i duchowego jest mniejszy niż potencjalny poziom tego rozwoju.

Przemoc w rodzinie - to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie na szkodę bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych. Działania te naruszają prawa i dobra osobiste członka rodziny (osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących).

Przemoc w rodzinie, w szczególności, naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność i swobodę, w tym również osobiste normy związane z życiem seksualnym.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje to, że:

- jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- siły są nierównomierne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Sprawca jest silniejszy a ofiara słabsza,
- narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.),
- powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety oraz dzieci do lat 13. Natomiast sprawcami przemocy są głównie mężczyźni będący często pod wpływem alkoholu. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach alkoholowych jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych.

Stosowanie przemocy prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji, chorób związanych ze stresem. Szczególnie dramatyczne konsekwencje przemocy zauważa się u dzieci. Powoduje ona bowiem w ich psychice nieodwracalne skutki, które mogą dać znać o sobie dopiero w życiu dorosłym.

2.2. Rodzaje przemocy w rodzinie i formy zachowań agresywnych

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy użyciu różnych instrumentów. Obecnie najczęściej spotykane formy przemocy to:

- przemoc fizyczna – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień,
- przemoc psychiczna – to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych,
- przemoc seksualna – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy,
- przemoc ekonomiczna – to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy,
- przemoc polegająca na osaczaniu – np. ciągle chodzenie za kimś, dzwonienie do niego w celu wyrządzenia mu krzywdy lub zastraszenia (stalking),
- przemoc w wymiarze społecznym – zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie jej wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych.

2.3. Skutki przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

2.3.1. Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe

U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą: poważne obrażenia ciała, wzrost częstości chorób somatycznych związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, w krzyżu lub w stawach oraz inne dolegliwości) przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, bronią sprawcy. Zachowania te są w psychologii tłumaczone najczęściej występowaniem wyuczonej bezradności,

zjawiska „prania mózgu” czy stresu pourazowego. Wycofanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, technik mających utrwalić w niej niską samoocenę i wzbudzić poczucie winy.

2.3.2. Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny i poczucie bezwartościowości. Maltretowanie psychiczne niekorzystnie wpływa na rozwój dzieci. Może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (brak poczucia bezpieczeństwa, niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (deficyty w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywaniu konfliktów i kreatywności) problemów afektywno-behawioralnych (agresja, samoponížanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm). Skutki przemocy pojawiające się podczas trwania zachowań przemocowych są zaledwie początkiem destrukcyjnego wpływu przemocy domowej. Konsekwencje przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta, lub w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków to tylko niektóre ze sposobów ucieczki od problemu przemocy w rodzinie.

Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ma wpływ na całe dorosłe życie. Ofiary przemocy, zwłaszcza seksualnej, mają problemy z nawiązaniem i utrzymaniem satysfakcjonujących relacji z innymi osobami. Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami.

2.3.3. Społeczne konsekwencje przemocy w rodzinie

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale przede wszystkim powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa. Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

III. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie

Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia a, który jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary.

Oficjalne statystyki nie obejmują niezgłaszanych przypadków przemocy, a problematyka przemocy jest traktowana, jako sprawa wstydliva, drażliwa, skrywana w czterech ścianach domu, stąd proces badawczy napotyka na liczne bariery metodologiczne.

3.1. Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Ząbkowice Śląskie

Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Ząbkowice Śląskie została określona na podstawie informacji uzyskanych z danych statystycznych ze sprawozdań, Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Ząbkowice Śląskie.

3.1.1. Realizacja procedury „NIEBIESKIEJ KARTY” na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Ząbkowice Śląskie

W okresie od 1 stycznia 2012 roku do dnia 30 czerwca 2015 roku do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Ząbkowicach Śląskich wpłynęła następująca liczba formularzy „Niebieskich Kart”:

Instytucja sporządzająca „Niebieską Kartę”	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.*
Policja	47	39	35	50
OPS	1	2	6	-
Ochrona zdrowia	1	-	3	-
Oświata	-	-	-	-
GKRPA	-	-	-	-
OGÓŁEM	49	41	44	50

*dane GZI w Ząbkowicach Śl. na dzień 30.06.2015

Statystyki prowadzone przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Ząbkowicach Śląskich w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. pokazują, że na terenie działania ww. Zespołu były następujące:

1. Liczba założonych procedur NK /ogółem/ - 44,
2. Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej /ogółem/ - 76,
w tym: kobiety - 37,
mężczyźni - 6 ,
nieletni - 33.
3. Liczba sprawców przemocy domowej /ogółem/ - 44,
w tym: kobiety - 4,
mężczyźni - 40,
4. Liczba sprawców przemocy domowej zatrzymanych /ogółem/ - 7,
w tym: kobiety - 0,
mężczyźni - 7.
5. Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu /ogółem/ - 28,
w tym: kobiety - 0,
mężczyźni - 28.
6. Liczba przypadków udzielenia pomocy medycznej - 6,
pokrzywdzony /a/ - 6, w tym nieletni - 2,
sprawca - 0.
7. Liczba dzieci przewiezionych do szpitala, placówki opiekuńczo - wychowawczej, OIK, oddanych pod opiekę osoby spokrewnionej - 4
8. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta - A” /ogółem/ - 44,
w tym:
- liczba formularzy wszczynających procedurę - 44,

- w tym liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury - 3

10. Rodzaj działań podjętych w ramach procedury NK m. in.:

- umieszczenie w ośrodku interwencji kryzysowej - 0,
- porady, konsultacje psychoterapeuty w Punkcie Konsultacyjnym -122 osoby,
- skierowanie na posiedzenie GKRPA - 14 osób,
- zawiadomienia do Prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie - 3,
- posiedzenia grup roboczych - 117.

Z przedstawionych danych wynika, że wśród osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą przeważają kobiety i osoby małoletnie. Mężczyźni dominują wśród osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar Zarządzeniem Nr 202/VII/EKS - 2014 Burmistrza Ząbkowic Śląskich z dnia 22.07.2014 r. został powołany Zespół Interdyscyplinarny (na drugą kadencję). Została przyjęta do realizacji Uchwała Nr XII/47/2011 Rady Miejskiej Ząbkowice Śląskie z dnia 6.05.2011 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Ząbkowicach Śląskich oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny działa na podstawie Porozumień o współpracy w Zespole Interdyscyplinarnym, które zostały zawarte pomiędzy Gminą Ząbkowice Śląskie, a:

- Prokuraturą Rejonową w Ząbkowicach Śląskich,
- Sądem Rejonowym w Ząbkowicach Śląskich,
- Komendą Powiatową Policji w Ząbkowicach Śląskich,
- Publicznym Gimnazjum Nr 2 w Ząbkowicach Śląskich,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich ,
- Stowarzyszeniem Inicjatyw na Rzecz Dzieci Ziemi Ząbkowickiej,
- Szpitalem św. Antoniego w Ząbkowicach Śląskich,
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Ząbkowicach Śląskich.

Działania przedstawicieli powyższych instytucji i organizacji - zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - opierają się na procedurze Niebieskiej Karty. Rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” weszło w życie z dniem 18 października 2011 r.

Na podstawie rozporządzenia prawo do sporządzenia niebieskiej Karty A - formularza inicjującego postępowanie - zyskali przedstawiciele oświaty, służby zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Przed wejściem w życie rozporządzenia uprawnieni do zakładania Niebieskich Kart byli wyłącznie przedstawiciele Ośrodka Pomocy Społecznej i Policji.

Po sporządzeniu niebieskiej karty - A osoba wypełniająca przekazuje niezwłocznie formularz przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Dalsze działania podejmowane są w ramach Zespołu.

Niezależnie od tego, do której instytucji zgłosi się ofiara przemocy zostanie przekazana do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w funkcjonowanie którego zaangażowane są wszystkie służby.

W celu realizacji procedur „NIEBIESKIEJ KARTY” powoływane są grupy robocze, a realizację procedur NK koordynuje Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

IV. Cele programu, obszary, działania, wskaźniki, instytucje i podmioty realizujące program

4.1. Cel główny programu

Ograniczenie na terenie Gminy Ząbkowice Śląskie rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w rodzinie.

4.2. Cele szczegółowe programu

- Wdrożenie na terenie gminy Ząbkowice Śląskie systemowych rozwiązań w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Rozwój infrastruktury podmiotów udzielających pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, oraz podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług.
- Umożliwienie podnoszenia kompetencji osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie lub osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

4.3. OBSZAR: Profilaktyka przeciwdziałania przemocy w rodzinie

4.3.1. Cel główny

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc.

4.3.2. Cele szczegółowe

- Zwiększenie intensywności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Ząbkowice Śląskie.
- Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Ząbkowice Śląskie w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.
- Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Ząbkowice Śląskie w zakresie instytucji udzielających pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

- Zwiększenie dostępności oraz poprawa skuteczności ochrony i pomocy na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- Wdrożenie systemowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Ząbkowice Śląskie.

4.3.3. Działania

- Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy, w tym ustalenie liczby rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
- Cykliczne prowadzenie lokalnej kampanii społecznej (np. plakaty, spotkania z sołtysami, ulotki, broszury, artykuły w gazecie lokalnej itp.).
- Prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczo – wychowawczych kompetencji rodziców, w szczególności w rodzinach zagrożonych przemocą.
- Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Ząbkowice Śląskie.
- Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej dotyczącej przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.
- Podejmowanie działań mających na celu uwrażliwienie mieszkańców gminy na problem przemocy w rodzinie.
- Stworzenie systemu działań profilaktycznych i stałe jego doskonalenie.
- Prowadzenie poradnictwa oraz działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczo – wychowawczych kompetencji rodziców, w szczególności w rodzinach zagrożonych przemocą.
- Realizacja projektów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony osób doświadczających tej przemocy.
- Wspieranie inicjatyw oddolnych podmiotów realizujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Współpraca z placówkami służby zdrowia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4.3.4. Wskaźniki

- Liczba konferencji, spotkań organizowanych dla mieszkańców gminy, instytucji i organizacji wspomagających rodzinę, pracujących z dzieckiem i rodziną, udzielających pomocy w sytuacji kryzysowej.
- Liczba materiałów informacyjnych mówiących o przyczynach i skutkach przemocy w rodzinie oraz instytucjach udzielających pomocy rodzinie przeżywającej kryzys.
- Liczba informacji prasowych przekazanych do gazety lokalnej.
- Liczba osób, które skorzystały z usług w zakresie poradnictwa.

- Liczba osób, które stwierdzą, że w wyniku uczestnictwa w poszczególnych działaniach poprawiła się ich wiedza na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
- Liczba osób zajmujących się działalnością w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które uczestniczyły w szkoleniach, kursach, konferencjach itp.
- Liczba osób zajmujących się działalnością z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które podniosły swoje kwalifikacje i kompetencje zawodowe.
- Liczba zrealizowanych projektów obejmujących działania z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Liczba instytucji prowadzących zajęcia wychowawczo- profilaktyczne z dziećmi i młodzieżą.
- Liczba uczestników zajęć wychowawczo- profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.

4.3.5. Instytucje/ podmioty realizujące działania

- Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Ząbkowicach Śląskich,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Szkoły i placówki oświatowe, przedszkola,
- Placówki służby zdrowia,
- Organizacje pozarządowe, w szczególności działające na rzecz dziecka i rodziny,
- Komenda Powiatowa Policji w Ząbkowicach Śląskich,
- Prokuratura Rejonowa w Ząbkowicach Śląskich,
- Sąd Rejonowy i kuratorskie służby sądowe,
- Inne instytucje.

4.4. OBSZAR: Działania na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie

4.4.1. Cel główny

Zwiększenie dostępności i podniesienie skuteczności działań ochronnych na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

4.4.2. Cele szczegółowe

- Zwiększenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat podmiotów świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz form udzielanej pomocy.

- Zapewnienie pomocy i wsparcia oraz bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

4.4.3 Działania

- Koordynowanie i doskonalenie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- Zwiększenie dostępności do informacji w zakresie możliwości i form pomocy psychologicznej, medycznej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.
- Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy miejsc całodobowych w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Bardo.
- Propagowanie dostępności telefonów zaufania oraz telefonów interwencyjnych i informacyjnych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- Świadczenie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego dla osób doświadczających i zagrożonych przemocą w rodzinie.
- Prowadzenie działań terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- Uruchomienie Grupy Wsparcia dla osób doznających przemocy.
- Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego.

4.4.4. Wskaźniki

- Liczba osób korzystających z proponowanych przez Gminę Ząbkowice Śląskie form pomocy.
- Liczba osób korzystających z pomocy w całodobowych placówkach pomocowych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- Liczba placówek udzielająca wsparcia i pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
- Liczba udzielonych porad, konsultacji i innych form udzielonej pomocy.
- Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Liczba spotkań grup roboczych.
- Liczba organizacji pozarządowych, które w danym roku realizowały zadania na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- Liczba ulotek, plakatów, informacji medialnych informujących o podmiotach świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
- Liczba osób, które stwierdziły, że w wyniku uzyskanej pomocy poprawie uległa ich sytuacja życiowa.

4.4.5. Instytucje/ podmioty realizujące działania

- Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ,

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Ząbkowicach Śląskich,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich,
- Komenda Powiatowa Policji w Ząbkowicach Śląskich,
- Prokuratura Rejonowa w Ząbkowicach Śląskich,
- Placówki służby zdrowia,
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz dziecka i rodziny,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Bardo,
- Sąd Rejonowy, kuratorskie służby sądowe,
- Kościoły i związki wyznaniowe,
- Szkoły i placówki oświatowe.

4.5.OBSZAR: Podniesienie kompetencji służb realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

4.5.1. Cel główny

Poprawa skuteczności działań osób i instytucji zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz jakości i dostępności świadczonych usług w tym zakresie poprzez podniesienie kwalifikacji i kompetencji kadr.

4.5.2. Cele szczegółowe

- Zapewnienie możliwości udziału w różnych formach doskonalenia zawodowego (wewnętrznego i zewnętrznego), których celem jest podnoszenie kwalifikacji oraz doskonalenie umiejętności osób pracujących bezpośrednio z osobami stosującymi przemoc, jak i osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie.
- Zapewnienie możliwości podnoszenia kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie rozpoznawania wczesnych symptomów występowania zjawiska przemocy w rodzinie.
- Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i osobami stosującymi przemoc.
- Poprawa sprawności i jakości świadczonych usług w zakresie przemocy w rodzinie przez instytucje do tego zobowiązane i uprawnione.

4.5.3. Działania

- Zapewnienie możliwości udziału w organizowanych szkoleniach dla osób pracujących z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w rodzinie, nauczycieli, wychowawców, opiekunów pedagogów, psychologów, pracowników instytucji pomocy społecznej oraz służby zdrowia, organizacji pozarządowych, przedstawicieli innych instytucji.
- Planowanie i delegowanie osób pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w rodzinie do udziału w

zewnątrznych formach doksztalcania i doskonalenia zawodowego, w tym nadających kwalifikacje(w miarę zgłaszanych potrzeb).

Zapewnienie poradnictwa i wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie w formie grupy wsparcia lub superwizji.

4.5.4. Wskaźniki

Liczba zrealizowanych szkoleń dla osób pracujących z osobami doświadczającym i stosującymi przemoc w rodzinie, nauczycieli, wychowawców, opiekunów pedagogów, psychologów, pracowników instytucji pomocy społecznej oraz służby zdrowia, organizacji pozarządowych, przedstawicieli innych instytucji, stowarzyszeń i związków wyznaniowych.

Liczba osób uczestniczących w w/w szkoleniach.

Liczba osób podnoszących kwalifikacje (podniesienie poziomu wykształcenia, zdobycie dodatkowych kwalifikacji, uprawnień) w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub prowadzenia terapii ze wszystkimi stronami konfliktu.

4.5.5. Instytucje/ podmioty realizujące działania

Urząd Miejski Ząbkowice Śląskie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ząbkowicach Śląskich,

Gminny Zespół Interdyscyplinarny,

Sąd Rejonowy w Ząbkowicach Śląskich,

Prokuratura Rejonowa w Ząbkowicach Śląskich,

Komenda Powiatowa Policji w Ząbkowicach Śląskich,

Szkoły i placówki oświatowe,

Organizacje pozarządowe działające na rzecz dziecka i rodziny.

V. Zasady finansowania programu

Zakłada się, że niniejszy program będzie finansowany w różnych formach, z wykorzystaniem wielu źródeł finansowania, dlatego zakres realizacji działań programowych w poszczególnych latach uzależnia się od wielkości środków finansowych Gminy Ząbkowice Śląskie, GKRPA oraz innych źródeł.

VI. Sposób realizacji programu. Zarządzanie programem. Monitorowanie i ewaluacja

6.1. Sposób realizacji programu.

Zakłada się, że „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020” będzie miał charakter interdyscyplinarny i realizowany będzie przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i ograniczania przemocy w rodzinie.

Ze względu na interdyscyplinarny charakter programu cele realizowane będą w formie pracy ciągłej przez okres pięciu lat.

Działania skierowane do społeczności, instytucji, organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych z obszaru przeciwdziałania będą miały charakter :

- 1) profilaktyczny – promowanie, propagowanie zachowań alternatywnych wobec przemocy, nowatorskich i systemowych rozwiązań,
- 2) edukacyjny – upowszechnianie wiedzy na temat przemocy i jej negatywnych skutków, kształtowanie właściwych postaw, w tym braku akceptacji dla przemocy,
- 3) pomocowy – specjalistyczne poradnictwo, działania profilaktyczno – terapeutyczne, korekcyjno – edukacyjne, informowanie o miejscach i możliwościach udzielenia pomocy,
- 4) wspierający – wsparcie merytoryczne i praktyczne służb pomocowych, wzmacnianie i aktywizowanie instytucji i organizacji, współpraca i wymiana doświadczeń oraz informacji.

6.2 Zarządzanie programem

Programem zarządzać będzie Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, powołany przez Burmistrza Ząbkowic Śląskich.

Spotkania Zespołu odbywać się będą co najmniej raz na kwartał celem:

- 1) wymiany informacji oraz doświadczeń,
- 2) inicjowania szczegółowych działań zawartych w harmonogramie,
- 3) przeprowadzenia bieżącego monitorowania,
- 4) przeprowadzenia ewaluacji częściowej (raz w roku),
- 5) ustalenia potrzeb finansowych na dalszą realizację niniejszego programu,
- 6) opracowania zmian projektu (według potrzeb).

6.3. Monitorowanie i ewaluacja

6.3.1. Monitorowanie

Program będzie monitorowany co pół roku w celu sprawdzenia czy działania ujęte w programie są realizowane. Porównanie informacji, danych na temat postępów realizacji pozwoli na rejestrację bezpośrednich rezultatów prowadzonych działań oraz na zweryfikowanie tempa i kierunku realizacji założonych celów programowych.

6.3.2. Ewaluacja

Dla zbadania efektów programu, w trakcie jego realizacji (raz w roku) oraz po jego zakończeniu przeprowadzona zostanie ewaluacja pod kątem następujących kryteriów:

- 1) adekwatności - stopień dostosowania programu do potrzeb osób, które zostały nim objęte,
- 2) użyteczności - stopień przydatności programu dla odbiorców,
- 3) skuteczności - stopień osiągnięcia zaplanowanych celów,
- 4) efektywności - sprawność działań podejmowanych w toku realizacji programu,
- 5) oddziaływania - stopień, w jakim korzyści odniesione przez uczestników programu miały szerszy wpływ na ich otoczenie,
- 6) trwałości - stopień, w jakim korzyści odniesione przez uczestników programu miały szerszy wpływ na ich otoczenie.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ustali pytania, metody i narzędzia badawcze, a także sposób realizacji ewaluacji, w tym system gromadzenia danych, informacji itp.

Szersze spojrzenie na program, oraz sposób jego wdrażania dokonane w drodze identyfikacji i oceny celów oraz sposobów realizacji dostarczy wniosków, co do skuteczności programu oraz ewentualnych potrzeb związanych z wzmocnieniem oddziaływania programu, usprawnienia procesów zarządzania czy modyfikacji kierunków działań.

Program został opracowany przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Ząbkowicach Śląskich.